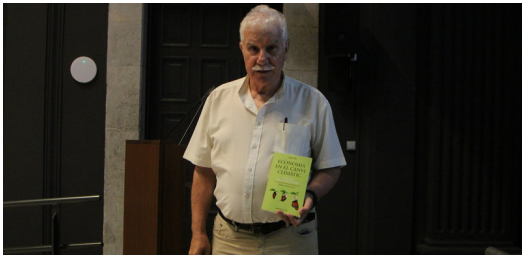

“Calen taxes a les matèries primeres per protegir-les”

L'empresari Joan Vila, fotografiat a l'Auditori Josep Irla de Girona poc abans de fer una xerrada IRINA NIEVA.

Enginyer industrial, professor universitari i president de la comissió d'energia de la patronal Pimec, Joan Vila Simon (Sarrià de Ter, 1954), director general de la paperera LC Paper, ha aprofitat l'aturada obligada en pandèmia per publicar *Economia en el canvi climàtic*. Full de ruta cap a la societat frugal, un assaig que vol ajudar el lector a comprendre els camins per resoldre la crisi climàtica.

Quina és l'evolució empresarial i personal que ha viscut i que li ha fet veure la importància de combatre el canvi climàtic? L'empresa

LC Paper 1881, com bé diu el nom, va néixer l'any 1881, amb la revolució industrial del segle XIX, i jo hi vaig arribar cent anys després, el 1981. A la meua arribada vaig haver de patir la meua primera gran crisi en l'àmbit professional, que va ser la crisi econòmica de principi dels anys vuitanta i que vam poder superar incorporant material d'ocasió, perquè no teníem finançament. Jo era un jove enginyer que venia de Grenoble, on vaig estudiar enginyeria paperera, ja que soc la quarta generació que treballa en el negoci familiar. Vaig arribar a aquesta empresa amb l'objectiu de salvar-la. La fàbrica formava part d'un grup que es deia Vila Tarradell, que al final va caure. L'objectiu era separar aquesta fàbrica de la resta del grup i salvar-la, i així va ser. Jo vaig aprendre, d'alguna manera, invertint molt pocs recursos perquè pogués surar en la crisi econòmica. Durant deu anys vam fer un ús de la imaginació i el coneixement impressionant, comprant equipament d'ocasió i anant-lo incorporant cada mes d'agost amb els nostres recursos, els nostres paletes, els nostres mecànics dins la fàbrica. I això va crear una manera de fer diferent. Nosaltres ens fèiem molta de la maquinària i del procés que necessitàvem. Treballaven per ser una mica autosuficients...Sí, i vam optar per un model diferent, un model que no es portava i que ens va fer ser diferents. L'any 1993, juntament amb Enher, vam engegar una central d'autogeneració elèctrica, i ja vivia la meua segona crisi. La primera als anys vuitanta i la segona després dels Jocs Olímpics de Barcelona. I aquella crisi la vam superar amb aquesta central. Vam destinar un torn que fins al moment feia fabricació a muntar la central d'autogeneració, els vam posar a fer de paleta. Allò va ser un salt endavant. Vam superar la crisi i ens va millorar la rendibilitat de l'empresa, però, sobretot, ens va donar un nivell professional, vam aconseguir nivells d'excel·lència tant de muntatge com de manteniment, com d'enginyeria o de muntar un mètode. I allò ja no va parar. L'any 1999, vam emprar la central d'autogeneració i vam muntar una nova màquina de paper, de la qual vam fer tota l'enginyeria; part de les peces mecàniques ens les van construir a tallers de Besalú, la caldereria ens la va fer gent de Celrà, l'alta tensió la vam fer amb gent de Bescanó i la baixa tensió a Besalú... És a dir, que allà vam engegar una manera de fer, que ja havia començat amb l'origen, posant tot el nostre coneixement i el dels tallers i professionals del voltant al nostre servei, per avançar. I això ja era el primer fruit important d'aquesta manera de fer. I el 2009 vam fer una segona màquina...No la van notar, la crisi del 2008-2009, doncs? Oh, i tant que la vam notar! La màquina la vam començar a fer el 2006 amb el mateix sistema de buscar professionals del voltant i sort que el finançament el vam demanar llavors, si no no l'hauríem pogut fer. Però el 2009, un cop la màquina ja estava enllestida, no la vam poder posar en marxa perquè els bancs ens van dir que no ens podien donar un crèdit perquè teníem un deute, i jo els deia que el deute era la màquina. Vam tenir moltes dificultats perquè no teníem capital circulant per engegar-la. Vam superar com vam poder el 2009 i el 2010 ja va arrencar. I va ser un èxit molt important. La planta de cogeneració ens va permetre tenir un marc diferent i tenir l'estalvi energètic al cap i el 2009 vam fer salts quantitius molt importants. Si llavors es necessitaven 3 kW/h per fer cada quilo de paper, nosaltres ja vam baixar a 2,1. I de 8 m³ d'aigua per cada tona de paper ja vam baixar a 2,5. Van ser salts molt importants. El 2011 vam fer proves per fer el mateix

producte, en comptes de dues capes amb una capa. Van ser un èxit i vam veure que tenia recorregut. El nou producte tenia un consum més baix i la mateixa qualitat, però el mercat no acceptava el concepte. El paper de vàter el volia de dues capes i no pas d'una, encara que fos més resistent. I aquí vam trobar un fre important. Potser tampoc no estava preparat? És cert, vam veure que el nostre client, que és qui manipulava el nostre paper i, per tant, el nostre prescriptor, no tenia la maquinària per manipular i encolar paper d'una capa i sí de dues capes; amb dues capes ho feia molt bé, però amb una capa no en sabia. El 2015, en tornar d'una fira a Lucca, a Itàlia, vaig decidir que faríem el prototip d'una màquina per desenvolupar aquest problema. I el 2016 la vam presentar a la UE a Brussel·les, i ens van donar un crèdit d'1,9 milions d'euros per finançar-la. L'altre problema va ser convèncer el mercat. Això potser va ser més complicat... Aquí és on veiem les dificultats d'aquest procés. Arribem a tenir guanys d'estalvi en emissions de CO2 d'entre el 65% i el 75% però trobem una important barrera comercial. Tot això no pot funcionar si no convencem el nostre client final. Això ens ensenya que la transició energètica no només és un problema tecnològic sinó que és un problema cultural, és un problema de canvis d'hàbit, és un problema d'adequació, de com es comporta la societat amb una nova manera de fer. I això, d'alguna manera, són molts anys d'anar picant pedra i em va fer veure que el que calia era enfortir el relat, perquè anàvem perduts. La meua formació em porta a observar molt de prop el que fa França i ha fet canvis importants i propostes. I vaig pensar que si aquí no ho fem bé, ens podem fotre una castanya com la que va viure França amb els armilles grogues (gilets jaunes, en francès), tot i que crec que, més tard o més d'hora, ens passarà. Que anirem a un enfrontament social important per culpa de la tensió energètica. D'aquí sorgeix la idea del llibre? Feia temps que hi pensava, en part perquè trobava que faltaven dades i informació. Per circumstàncies personals, amb una operació posposada per la pandèmia, i el confinament obligat, vaig tenir temps suficient per llegir molta informació i escriure el llibre. Els debats que obro per xarxes socials, bàsicament a Twitter, també m'han servit per obrir temes de discussió. Aquest ha estat, bàsicament, el recorregut fins a arribar al llibre, venint d'un aprenentatge pràctic important. D'alguna manera el llibre expressa el que hem desenvolupat a l'empresa tant de nivell pràctic com conceptual, els errors que hem hagut de corregir per arribar on som ara. El mètode de l'assaig i l'errada... Quan desenvolupes un projecte així, sorgeixen molts dubtes conceptuals, teòrics, que s'han de resoldre. Sempre basant-se en una base, perquè si no estàs perdut. El llibre mira enrere, destaca on ens hem desviat, què hem fet per corregir el tret i fer una proposta de futur. El llibre busca la història per veure on ens hem equivocat i corregir el tret i fer una proposta de futur. Diu que la tensió energètica és un problema tecnològic però també cultural. La tecnologia va més ràpid que no pas l'hàbit cultural? Sí, si no hi ha hàbit cultural no farem el tecnològic i ja veuràs el perquè. Hi ha la paradoxa de Jevons, que era un físic anglès que tenia la teoria que com més eficient es feia la màquina de vapor més carbó consumia. I per què? Doncs perquè com que la màquina era més eficient podia anar més hores i gastava més. La mateixa cosa ens ha passat amb els avions, amb els cotxes i amb tot. A mesura que ho hem anat fent tot més eficient tot ha tingut menys cost. I el que hem fet ha estat consumir més en comptes de consumir menys. Per tant, o posem el focus en la ciència o la tecnologia farà el seu curs i consumirà més. La tecnologia l'hem de fer servir per consumir menys, no per consumir més. Hi ha algun país en el qual ens hem d'emmirallar? El debat social que fa França, per exemple, és boníssim. El debat que es fa, per exemple, al Parlament francès és excel·lent, el seu nivell és molt alt. I en canvi, el nivell polític a Espanya i Catalunya fa por. Fa por perquè són divagacions, generalitats, mai baixen al detall i hi ha un nivell de coneixement molt just. Les maneres de fer en un país i en un altre són molt diferents, però és que França fa molts anys que fa els deures. Alemanya, Holanda, Dinamarca, Suècia i Anglaterra també tenen avançat aquest debat, però com a societat, la que està més madura és la francesa. Si el debat energètic a França és madur, com és el de casa nostra? Molt superficial, tot són eslògans i no s'hi ha aprofundit com cal. Amb tot, ara estic percebent que es comença a fer aquest debat per xarxes socials i conferències i aquest és l'objectiu del llibre; d'alguna manera, ajudar que aquest debat es faci de forma més ordenada i amb evidències. Quines lliçons es poden extreure del llibre? Al llibre hi ha quatre capítols que fan l'aportació històrica i després hi ha tot un desplegament de xifres i estadístiques, per acabar al final amb tres o quatre capítols en què la gent pot treure les seves conclusions. La conclusió principal és que es pot fer, aquest canvi de consum energètic; que no hem de deixar que la tecnologia ens ho resolgui per ella mateixa perquè la tecnologia fa trampes, sempre busca el creixement de l'economia i no busca el millor per al planeta. També que per resoldre tot això fan falta dues coses.

D'una banda, canvis fiscals importants que penalitzin les matèries primeres. El CO2 ja és això. Amb les taxes a les emissions de CO2 es penalitza el petroli. Però crec que també s'ha de penalitzar l'aigua i els recursos minerals perquè les anem consumint i quedarem sense. És un espoli, més que no un préstec... Sí. Al món consumim 103.000 milions de tones de matèries primeres i només en reciclem 9.300, i això és una bestiesa. La humanitat és una màquina de dispersar recursos i això no té sentit. L'altra conclusió que apunto al llibre és que hi ha d'haver un canvi conductual, un canvi de maneres de fer de la societat, i aquest canvi implica viure d'una manera més senzilla d'una manera més frugal; per disminuir les emissions de CO2 en un 78% a Catalunya hem de tornar a mirar el que fèiem als anys 70: agafàvem l'avió quan era molt indispensable, agafàvem el cotxe quan era necessari, ens canviaven la roba quan ens anava petita o s'havia fet malbé, i en canvi aquella era una societat de molt voluntariat, de moltes relacions socials amb els amics malgrat que en Franco va viure encara més de mitja dècada. Els anys setanta evidentment posats al dia amb la sanitat d'avui, l'ensenyament d'avui i amb la protecció de la gent gran d'avui. És possible tornar a la frugalitat dels anys setanta en un món tan globalitzat? Sí, tot i que un dels problemes greus es diu Xina. La globalització se n'ha anat de la mà i ens pot portar a un col·lapse financer internacional qualsevol dia d'aquests perquè el món s'ha posat a viure del deute d'una manera que ja no té sentit i el principal actor de tot això és la Xina. En ser una economia dirigida, és l'alumne avantatjat però té tantes emissions com Europa i Amèrica junts, una autèntica bestiesa. Cal canviar també les relacions entre blocs.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 30-07-2021, Pàgina 16

-El Punt Avui. Nacional 30-07-2021, Pàgina 16

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/economia/article/18-economia/2006701-cal-en-taxes-a-les-materies-primeres-per-protectir-les.html>